

L'autonomia cultural no exclou la cooperació

Published by [Interacció](#) [1] on 26/04/2019 - 10:15 | Last modification: 06/07/2026 - 08:22

Aquest article és especialment interessant perquè introdueix una perspectiva poc habitual en l'estudi de les polítiques culturals. En lloc de comparar els models segons el grau d'intervenció pública o els seus objectius, Mariano M. Zamorano, Joaquim Rius-Ulldemolins i Lluís Bonet proposen analitzar com s'articulen les competències culturals entre els diferents nivells de govern. El resultat és una reflexió que desplaça el debat de la descentralització cap a una qüestió més precisa: com es combinen autonomia política i cooperació institucional en els sistemes federals.

L'article parteix d'una constatació: la literatura sobre polítiques culturals ha estudiat àmpliament els models nacionals, però ha prestat molta menys atenció a les relacions entre governs estatals, regionals i locals en els estats federals o quasi federals. Aquest buit és significatiu perquè, des dels anys noranta, bona part de la innovació en polítiques culturals s'ha produït precisament en els nivells territorials.

Els autors comparen sis països: Alemanya, Estats Units, Canadà, Suïssa, Regne Unit i Espanya. L'anàlisi no es limita a descriure la distribució de competències. També examina el reconeixement de la diversitat cultural i nacional, els mecanismes de cooperació entre administracions i la manera com cada sistema resol la tensió entre autonomia i coordinació. Aquesta comparació permet distingir tres grans famílies de federalisme: els models unitaris (Alemanya i Estats Units), els compostos o plurinacionals (Canadà i Suïssa) i els sistemes federalitzants (Regne Unit i Espanya).

El principal resultat és que **no existeix un únic model federal de política cultural**. Les diferències institucionals són importants, però apareixen alguns trets compartits. En tots els casos analitzats, els governs territorials concentren la major part de les competències culturals, del finançament i de la gestió dels grans equipaments. El nivell federal acostuma a intervenir en qüestions específiques com la projecció exterior, el patrimoni d'interès nacional o determinades polítiques estratègiques, sense substituir el protagonisme dels governs subestats.

Una de les aportacions més significatives és que **la cooperació no implica necessàriament centralització**. Alemanya exemplifica un sistema on els *Länder* mantenen una sobirania cultural molt consolidada i la coordinació es produeix mitjançant mecanismes horitzontals entre governs. Suïssa porta aquesta lògica encara més lluny: combina una delimitació molt clara de competències amb instruments estables de cooperació entre cantons i govern federal. Canadà, al seu torn, construeix la cooperació a partir del reconeixement explícit del seu caràcter multicultural i plurinacional, permetent fins i tot models culturals diferenciats, com el del Quebec.

? Els sistemes federals analitzats mostren que la governança cultural pot combinar autonomia territorial i cooperació institucional sense necessitat d'una direcció central única.

En canvi, els Estats Units representen un model diferent. L'autonomia dels estats és molt elevada, però la coordinació és feble. La política cultural federal té un pes limitat i el sistema descansa principalment sobre agències estatals i locals, juntament amb el sector filantròpic i les organitzacions sense ànim de lucre. L'article presenta aquest cas com l'expressió d'un model liberal on predomina la independència institucional més que no pas el govern compartit.

El cas espanyol ocupa una posició singular dins la comparació. Els autors reconeixen que la descentralització competencial desenvolupada després de la Constitució de 1978 va situar les comunitats autònomes i els governs locals com els principals actors de la política cultural. Tanmateix, interpreten que, especialment durant els anys previs a la publicació de l'article, s'havia produït una tendència cap a la recentralització i una pèrdua dels mecanismes de cooperació intergovernamental. Aquesta evolució és presentada com una excepció respecte a la resta dels casos analitzats.

La tesi de fons és clara: **els sistemes federals més sòlids no són aquells que concentren més poder ni els que reparteixen més competències, sinó els que aconsegueixen definir amb claredat els espais d'autonomia i, alhora, disposen d'instruments estables de cooperació entre administracions.** La governança cultural apareix així com un equilibri institucional més que no pas com una simple distribució de funcions.

Vista des d'avui, aquesta lectura continua essent valuosa perquè anticipa un debat que ha adquirit encara més rellevància en els darrers anys: la necessitat de pensar les polítiques culturals des d'una perspectiva multinivell. Al mateix temps, el text reflecteix el context polític del 2018, especialment en la interpretació del cas espanyol, on les conclusions incorporen una dimensió normativa més marcada que en la resta de l'anàlisi comparada. Això no invalida les aportacions de l'article, però convida a distingir entre les evidències comparatives i la lectura política que els autors fan del moment. (n. de l'e., 2026)

Referència

Zamorano, M. M., Rius-Ulldemolins, J., i Bonet, L. (2018). *Autonomía y cooperación en los modelos federalizantes de política cultural. Análisis comparativo de los casos de Alemania, EEUU, Canadá, Suiza, Reino Unido y España. Política y Sociedad*, 55(1), 189-210.

[Text complet \(pdf\)](#) [2]

Categories: Publicacions acadèmiques

Categories: Recursos i publicacions

Tags: governança cultural

Tags: polítiques culturals

Tags: desenvolupament territorial

Tags: diversitat cultural

Tags: recerca cultural

- [3]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2019/autonomia-cultural>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/e180074.pdf>

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/7956>